Проект

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ОМБУДСМАНА
(Обн. ДВ. бр.48 от 23 Май 2003г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.68 от 22 Август 2006г., изм. ДВ. бр.42 от 5 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.97 от 10 Декември 2010г., изм. и доп. ДВ. бр.29 от 10 Април 2012г., изм. ДВ. бр.15 от 15 Февруари 2013г., изм. ДВ. бр.7 от 19 Януари 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.20 от 6 Март 2018г., доп. ДВ. бр.11 от 2 Февруари 2023г., изм. ДВ. бр.84 от 6 Октомври 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.29 от 2 април 2024г.)

§1. В чл. 6, ал. 2 в края на изречението се добавя „и глава четвърта „б“.

§ 2 В чл. 18а:

1. Създава се нова ал. 2 със следния текст:

„(2) Служителите в администрацията на омбудсмана при изпълнение на служебните си задължения и в рамките на делегираните им правомощия на омбудсмана в изпълнение на механизмите по чл. 19, ал. 2 и 3 са независими и се подчиняват само на Конституцията, законите и ратифицираните международни договори, по които Република България е страна. Те не могат да получават друго възнаграждение по трудово или служебно правоотношение, освен за научна или преподавателска дейност.“

2. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

§ 3 **.** В чл. 19 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 3:

„(3) Омбудсманът изпълнява и функциите на национален механизъм за наблюдение за спазване на основните права в процедурите за скрининг на граждани на трети държави и при разглеждане на молби за убежище в процедури на границата, в съответствие с чл.10 от Регламент (ЕС) 2024/1356 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за въвеждане на скрининг на граждани на трети държави на външните граници и за изменение на регламенти (ЕО) № 767/2008, (ЕС) 2017/2226, (ЕС) 2018/1240 и (ЕС) 2019/817 и чл. 43(4) от Регламент (ЕС) 2024/1348 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за установяване на обща процедура за международна закрила в Съюза и за отмяна на Директива 2013/32/ЕС.“

2. Алинеи 4-5 стават съответно ал. 5-6.

§ 4. В чл. 24, ал. 1 след думите „физически лица“ се добавя „или техни представители“.

§ 5. Създава се глава четвърта „б“ с чл. 28е до 28и:

„ Глава четвърта "б" НАЦИОНАЛЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ ЗА СПАЗВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА В ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА СКРИНИНГ И ПРИ РАЗГЛЕЖДАНЕ НА МОЛБИ ЗА УБЕЖИЩЕ В ПРОЦЕДУРИ НА ГРАНИЦАТА

Чл. 28е. (1) Омбудсманът упражнява правомощията си на Национален механизъм за наблюдение за спазване на основните права в процедурите за скрининг на граждани на трети държави на външните граници и на територията на Република България и процедурата на границата за предоставяне на убежище, включително по време на извънредни ситуации и в ситуации на криза и непреодолима сила, с цел да гарантира, че са спазени основните права на човека, произтичащи от правото на Европейския съюз и международното право, включително Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-специално по отношение на достъпа до процедурата за предоставяне на убежище, принципа на забрана за връщане, висшия интерес на детето, правилата относно задържането по време на скрининга, достойно отношение, условия за настаняване, храна, облекло, временен подслон, здравни грижи и специални мерки по отношение на уязвимите лица.

(2) За изпълнение на правомощията си по ал. 1 омбудсманът извършва периодични и внезапни проверки на място - въз основа на оценка на риска за основните права или на сигнали за нарушения.

(3) За изпълнение на правомощията си по ал.1 омбудсманът има правата по чл. 28а, ал. 2 по отношение на всички лица, дейности и места в обхвата на Националния механизъм за наблюдение, включително право на достъп до документи, досиета, регистри и електронни системи, както и до медицински досиета, при спазване на законоустановените правила за работа с лични данни и класифицирана информация. Достъпът до медицински досиета се осъществява от квалифициран медицински персонал.

(4) В случаите по ал. 2 служителите и длъжностните лица са длъжни да окажат съдействие и да предоставят необходимата информация на омбудсмана.

Чл. 28ж. По отношение на Националния механизъм за наблюдение се прилагат правилата по чл. 28б и чл.28г.

Чл. 28з. (1) Омбудсманът като Национален механизъм за наблюдение, може със заповед да делегира изцяло или частично правомощията си по чл. 28е на служители от неговата администрация.

(2) Омбудсманът се уведомява при изготвяне на проекти на нормативни актове, които засягат неговите правомощия като Национален механизъм за наблюдение.

Чл. 28и. (1) Омбудсманът като Национален механизъм за наблюдение осъществява сътрудничество със съответните органи и агенции на Европейския съюз и с национални и международни сдружения и организации, създадени с цел за защита правата на човека и основните свободи.

(2) Служителите в администрацията на омбудсмана, които изпълняват функции от Националния механизъм за наблюдение имат право на необходимото основно обучение по Европейската учебна програма в областта на убежището, свързана с условията за приемане, както и инструмента за идентифициране на кандидати със специални потребности за приемане, разработен от Агенцията в областта на убежището, включително на обучение по европейски програми, свързано с граничния контрол, управлението на границите и връщането на незаконно пребиваващи чужденци в държавата на произход или за транзит към трета страна.

(3) За изпълнение на функциите на Националния механизъм за наблюдение омбудсманът получава необходимите средства и персонал, както и средства за писмени и устни преводачи и обучение.“

Преходни и заключителни разпоредби

§6. Законът влиза в сила от датата на прилагане на Регламент (ЕС) 2024/1356 на Европейския парламент и на Съвета – 12 юни 2026 г.